

† TIMOTEI DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL ARADULUI

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos

Cinstiți credincioși și credincioase,

Freamătul sărbătoresc al naturii în plină iarnă și în pragul Crăciunului, simțit cu înfiorare proprie de fiecare suflare, aduce și retrăirea unei tradiții vechi marcată atât de solstițiul iernii, cât și de încântătoare datini sau obiceiuri laice și religioase, vestind mereu plinătatea vieții. Sunetele clopotelor însoțind imnele bisericesti, nu mai puțin ecourile din depărtări ale colindelor și cântecelor de stea, îndeamnă pe fiecare credincios a-și ridica ochii de la căile obișnuite ale traiului spre cer, așteptând în credință, nădejde și dragoste arătarea iubirii lui Dumnezeu față de oameni și sălășluirea ei pe pământ prin întruparea Mântuitorului. În acest cadru desigur că, oamenii înșiși primesc îndemnul lăuntric, după cuvântul psalmistului ”Mântuire a trimis Domnul poporului Său.”[1] Icoana praznicului însăși ne ajută să vedem și cele nevăzute, pe care le redau istorisirile biblice, în care adesea se împletesc și ale Tradiției sfinte, consemnate de Sfinții Părinți ai Bisericii. Poate că și colindătorii cunoscuți sau necunoscuți își dau obolul la înțelegerea evenimentului prin icoana sa, luând și pe cei colindați participanți la drumul anevoios, dar răsplătit cu mulțumirea sufletească de a ajunge la ieslea minunată în care a fost așezat ”Cel fără de’nceput,” cum zice versul cunoscut.[2] Odată cu colindătorii, primirea icoanei Nașterii Domnului la casele celor credincioși, pe alocuri, înlesnește privitorilor priveliștea feerică ce înfrățește cele pământești cu cele cerești, spre nemărginită bucurie și înălțare sufletească. Și tuturor celor care privesc icoana sau steaua colindătorilor li se dezvăluie locul pe care îl pot avea în jurul ieslei Pruncului nevinovat, lângă care se regăsesc mereu străbătând nenumăratele cărări ale vieții și care duc spre veșnicie. Steaua și cetele cerești călăuzitoare prin universul văzut și nevăzut, magii, însoțitorii și păstorii, știutorii și neștiutorii grăbiți pe drum spre peștera cu staulul în care necuvântătoarele în așteptarea hranei par a înțelege faptul neobișnuit ce se înscrie într-o altă durată a timpului, Pruncul dumnezeiesc, străjuit de Maica Sfântă și de dreptul ocrotitor, câteodată iconografic cuprinzând și pe moașele nelipsite cu grija lor și înscrierea cântului îngeresc ”Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire,”[3] sunt edificatoare.

Prin toate aceste mărturii pentru văz și auz pătrundem mai cu folos înțelesul adânc al tainei coborârii Fiului lui Dumnezeu de la tronul slavei la smerenia ieslei Betleemului. Dacă în alte dăți am oprit de Praznic asupra amănuntelor icoanei dinaintea ochilor noștri, încercăm acum a îndrepta cugetul spre acest rost al ieslei la care mereu se face trimitere în citirile, imnele, colindele și cântecele de Crăciun, precum și în alte creații culturale.

Lubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Potrivit relatărilor Sfintei Evanghelii a Nașterii Domnului staulul cu ieslea erau la adăpostul peșterii din Betleem, refugiul turmelor și cirezilor păzite de păstorii din vecinătăți. Întrucât gândurile credincioșilor în aceste zile se îndreaptă spre locurile sfinte, e de cuviință a cerceta îndeaproape rostul pe care l-au îndeplinit la ”plinirea vremii”, adică atunci când Fiul lui Dumnezeu a venit în lume. Ieslea, fiind locul de hrănire a animalelor domestice, iar în virtutea responsabilității omului față de lumea înconjurătoare și pentru celelalte viețuitoare, devine simbol al legăturii între toate cele ce viază. E semnul umilinței, sub care S-a coborât Fiul lui Dumnezeu la starea omenească și corespunde simplității păstorilor cărora li s-a arătat mai întâi, reprezentând și un îndemn pentru cei ce-L caută pe Domnul să se apropie de El cu inima smerită și înfrântă; ea amintind și de sărăcia în care S-a născut Pruncul Sfânt pentru a îmbogăți pe toți cu darurile cerești.[4] În vechime era obiceiul de Crăciun ca fiecare casă să aibă o iesle lucrată de capul familiei, sau în lipsa ei să aștearnă fân pe toată durata sărbătorii, ca amintire a celei de la Betleem.[5] E de menționat faptul că în zilele noastre ieslea Vifleemului este suplinită cu pomul de Crăciun în biserici, în case și oriunde este potrivit, gătit în mod strălucit pe măsura primei cinstiri în conștiința creștină.[6] Așezarea în ea a Mântuitorului lumii ca Prunc adorat de îngeri și oameni și de tot ceea ce reprezintă cerul și pământul o înobilează ca pe un început al întregii vieți jertfelnice a Celui primit de ea. Așa au văzut-o și Sfinții Părinți ai Bisericii în talmăcirile la Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur, referindu-se la închinarea magilor de la răsărit scrie: ”ceea ce i-a făcut să plece din țara lor și să facă un drum atât de lung, anume: steaua și lumina pusă de Dumnezeu în sufletul lor; ele i-au călăuzit treptat spre o cunoaștere mai desăvârșită a lucrurilor. De n-ar fi fost asta, nici nu I-ar fi arătat Pruncului o cinstire atât de mare, când toate cele din jurul Lui erau sărăcicioase. Nimic din cele văzute de ei nu era strălucit și mare, ci o iesle, o colibă și o Mamă săracă, pentru ca să vezi descoperită filosofia magilor, ca să cunoști că n-au venit la El ca la simplul om, ci ca la Dumnezeu și binefăcător. De aceea nu i-a smintit nimic din cele văzute, ci I s-au închinat și I-au adus daruri, lipsite de toată greutatea legii vechi; că nu I-au jertfit oi și viței, ci daruri care erau aproape de filosofia Bisericii noastre, adică: credință, ascultare și dragoste.”[7]

Sfântul Chiril al Alexandriei, cu privire la textul "Ea (Fecioara Maria) L-a culcat în iesle" arată că "Hristos a fost așezat în iesle în felul unei hrane și a unei mâncări, pentru ca noi să ne schimbăm viața noastră și să ne întoarcem la conștiința și la înțelegerea omului. Și noi venind la masa noastră, la iesle, nu mai aflăm iarbă, ci pâinea cea din ceruri, Trupul dătorilor de viață." [8] Și alte referințe la termenul de iesle arată sensul acesteia în curgerea vieții. Așa de pildă, cu privire la repausul sărbătoresc, Însuși Mântuitorul subliniind protejarea a tot ceea ce viază spune: "Fiecare dintre voi nu dezleagă, oare, sâmbăta boul său, sau asinul de la iesle, și nu-l duce să-l adape?" [9] Imnografia praznicului la fel este grăitoare în cele arătate, ca de pildă: "Ce vom aduce Ție, Hristoase? Că Te-ai arătat pe pământ ca un om, pentru noi. Fiecare din făpturile zidite de Tine mulțumire aduc Ție: îngerii cântarea, cerurile steaua, magii darurile, păstorii minunea, pământul peștera, pustiul ieslea, iar noi pe Maica Fecioară..." [10] sau "Venit-a întrupându-Se Hristos Dumnezeu nostru, pe Care Tatăl din pântece mai înainte de luceafăr L-a născut; și Cel ce ține frânele preacuratelor puteri în ieslea vitelor este culcat; cu scutece este înfășat, dar dezleagă legăturile cele cu multe împletituri ale păcatelor." [11] E cunoscută practica de totdeauna ca noii născuți să fie așezați în leagăn, dar nu toți au parte de el din diferite pricini. Pentru Mântuitorul acesta e ieslea cu simbolul ei deja intuit, și anume că este elementul de protecție care rămâne în suflet ca o amintire a originilor ce se traduce în nostalgii ascunse ale întoarcerii la sânul matern, iar legănarea asociată cu fericirea sentimentului de securitate lipsit de griji, legându-se și de călătorie, pentru care lucru are adesea forma unei bărci ce alunecă pe ape, dând senzația siguranței celui ce pornește pe calea lumii. [12] De reamintit aici că și corabia este simbolul Bisericii; iar un imn al Sfintei Fecioare de la Praznicul Întâmpinării Domnului e intitulat "Legănușul". [13] Nu este de întrelăsat nici aportul colindelor și literaturii în contextul dat, ca de pildă versurile: "Lângă ieslea minunată ne-adunăm,/ Lin colindul Sfintei Nașteri colindăm/... Cântă cerul și pământul, Sus și jos,/ Slavă, cinste și-nchinare lui Hristos/... Numai Maica simte semnul profețit/ Umbra Crucii peste Fiul adormit;" [14] sau alta: "Tot în iesle, Doamne, vii smerit și iară/ Ca demult, și astăzi, toți Te lasă-afară./ Celor ce Te-așteaptă când Te naști pe lume/ Dăruie-le pacea Dulcelui Tău Nume"; precum și acestea: "Dar la turmă cine sta?/ Sta chiar Maica Precista/ Lângă ea un legănel/ Cu un Copilaș în el/ Copilașul când plângea/ Maica Sfântă-L legăna," [15] de asemenea stihuirea poetului: "Cum S-a născut Hristos în frig/ În ieslea cea săracă,/ Cum boul peste El sufla/ Căldură ca să-I facă." [16] Nuanța tristeții finalului unor creații se motivează cu previziunea Jertfei ulterioare a Pruncului Sfânt, când scutecele sunt schimbate în giulgiuri. Legătura dintre iesle și leagăn este evidentă.

Dreptmăritori creștini și creștine,

Ne aflăm în toiul unor sărbători ce pun în lumină la răscrucea vremii sau înnoirea anului pentru fiecare tot ceea ce trebuie să intervină în viață pentru care să se dovedească pregătirea cuvenită, de a răspunde vocii lui Dumnezeu. Ori aceasta desigur numai spre bine. Chiar dacă purtarea cerută creștinului nu s-a arătat întocmai în vremea ce se încheie, calea îndreptării se află doar în urmarea lui Hristos Domnul de la naștere până la moarte, de la leagăn până la mormânt. Se înțelege că drumul vieții pământești se cade a fi întrețesut sau întreținut și cu toate cele ce aparțin vieții sufletești, simțămintele, gândurile, năzuințele, împlinirile, căderile și biruințele, moștenirile și lăsamintele din vreme și pentru totdeauna. Ceea ce aparține trecutului se cere cercetat, iar după cugetul fiecăruia îndreptat, înnoit și îmbunătățit. Cu nostalgia caracteristică se retrăiește timpul copilăriei și aceasta încă din fașă, tocmai din pricina stăpânirii ființei omenești de către țelul vieții sufletești. Și desigur întâmplările vieții aduc în conștiință ceea ce este de împlinit pe mai departe. Momentele sărbătorești sunt de recreere și hotărâre pentru trăirea viitoare. Anul ce se încheie rămâne în continuarea celui care l-a precedat, adică al Centenarului Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, Centenarul instaurării administrației românești în ținuturile ce temporar s-au aflat sub stăpânire străină. Întregul popor cu entuziasmul firesc, în preajma Crăciunului, a sărbătorit cele trei decenii de la Revoluția română care a înnoit viața patriei.

Pe plan bisericesc el a fost socotit *omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești*. Eparhia Aradului adaugă la acestea și deceniul ridicării la rangul de arhiepiscopie. Retrospectivele istorice prilejuite nu numai în general, ci și în parte, pentru fiecare instituție și unitate a țării atestă odată mai mult contribuția limbii române și Ortodoxiei românești la unitatea națională și cultura poporului. Cu privire la sat este de evidențiat cu precădere faptul că temelia cultivării pământului moștenit este și cea a înnobilării întregii ființe omenești; realitatea fiind dovedită de munca propășitoare a instituțiilor fundamentale ale statului, Biserica, școala, armata, justiția, ca de altfel toate celelalte. Sfânta icoană la care s-a făcut referință lasă să se întrevadă plinătatea vieții, cu partea de cer și pământ, de îndeletniciri și trai, răsadurile feluritelor culturi, nu doar în înțelesul de agricole, ci și de afirmare a înzestrărilor ancestrale, înmănunchind însușirile crescute dintr-un leagăn comun. Credința creștină le-a sacralizat pe toate, lucrătorii îmbogățiți de daruri neprețuite confirmând constant adevărul proverbului că ”omul sfințește locul”.

Cu această convingere implorând harul divin pentru întreaga lucrare ce se cere săvârșită și pe mai departe, ne urăm unii altora toate cele bune dorite de sărbători și pentru zilele ce urmează, spre mulțumirea tuturor și slava lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Al vostru, către Domnul rugător și de tot binele doritor;

† **TIMOTEI**
Arhiepiscop al Aradului

- [1] Psalm 110, 9;
- [2] O, ce veste minunată;
- [3] Luca 2, 7-14 și cf. Erminia picturii bizantine, Timișoara, 1979, p. 135;
- [4] Pr. V. Aga, Dicționar enciclopedic, Timișoara, 1935, p. 140;
- [5] Idem;
- [6] Cf. Idem;
- [7] Scrieri, partea a treia, Omilii la Matei, în col. PSB, 23, trad. Pr. D. Fecioru, București, 1994, p. 101;
- [8] Comentariu la Sf. Evanghelie de la Luca, trad. Diac. Gh. Băbuț, Oradea, 1998, p. 16; cf. Luca 2,7;
- [9] Luca 13, 15;
- [10] Vecernia din 25 decembrie, stihira a 3-a;
- [11] Canonul întâi al praznicului, cânt. a 6-a, stih. 2;
- [12] J. Chevalier, A. Gheerbrant, Dicționar de simboluri, București, 2009, p. 511;
- [13] Cf. V. Aga, o.c., p. 75 și <https://www.crestinortodox.ro/immul-intampinarii-domnului-nu-pricep-curata>;
- [14] Lângă ieslea minunată, Sibiu, 1994, pp. 8-9;
- [15] Tot în iesle, Doamne; Sus la poarta Raiului, în Idem, pp. 38 și 44; vezi Utrenia Sfințelor Paști, Icosul;
- [16] George Coșbuc, În seara de Crăciun, în "Colindăm Doamne, colind", Arad, 2007, p. 16;